

Vergi mükellefi bulunmayan kişiye satılan malın iade edilmesi halinde iade karşılığında gider pusulası düzenlenip düzenlenmeyeceği hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	B.07.1.GİB.4.06.18.02-32234-8070-342
Tarih	02.06.2011

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

(Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü)

Sayı : B.07.1.GİB.4.06.18.02-32234-8070-342

02/06/2011

Konu : Vergi mükellefi bulunmayan kişiye satılan malın iade edilmesi halinde iade karşılığında gider pusulası düzenlenip düzenlenmeyeceği hk.

İlgide kayıtlı dilekçenizde, ... Vergi Dairesi Müdürlüğünün ... vergi numaralı mükellefi olduğunuz, " ... adresinde ikamet eden ve vergi mükellefiyeti bulunmayan ... isimli çiftçiye 22/02/2010 tarihli fatura ile 6 sıralı havalı mibzer-soğan tohumu ekme makinesi satıldığı, ancak çiftçinin makineyi almaktan vazgeçerek iade ettiği ve vergi mükellefiyetinin olmaması nedeniyle fatura düzenleyemediği belirtilerek, gider pusulası düzenlenerek mal iadesi yapılıp yapılamayacağı ile düzenlenmesi halinde gelir vergisi stopajı yapılıp yapılmayacağı hususlarında Başkanlığımız görüşü talep edilmiştir.

I- GELİR VERGİSİ KANUNU YÖNÜNDEN YAPILAN DEĞERLENDİRME:

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 52'nci maddesinin birinci fıkrasında, zirai faaliyetten doğan kazancın zirai kazanç olduğu hükme bağlanmış olup, ikinci fıkrasında, zirai faaliyetin tanımı yapılmış ve yedinci fıkrasında da zirai faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelerin zirai işletme, bu işletmeleri işleten gerçek kişilerin (adi şirketler dahil) vergiye tabi olsun veya olmasınlar çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihsal olunan maddelerin de mahsul olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca, aynı Kanunun 53'üncü maddesinin birinci fıkrasında ise, çiftçilerin elde ettikleri zirai kazançların, bu Kanunun 94'üncü maddesine göre hasılatları üzerinden tevkifat yapılmak suretiyle vergilendirileceği, ancak 54'üncü maddede yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşan çiftçiler ile bir biçerdövere veya bu mahiyetteki bir motorlu araca veya on yaşına kadar ikiden fazla traktöre sahip olan çiftçilerin kazançlarının gerçek usulde tespit olunarak vergilendirileceği, kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin bu kazançları için beyanname vermeyeceği, ancak, çiftçiye ait olmakla beraber zirai işletmeye dahil edilmeyen biçerdöver veya bu mahiyetteki bir motorlu araç veya on yaşına kadar ikiden fazla traktörün işletilmesinden elde edilen gelirlerin ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği hükmü yer almıştır.

Öte yandan, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinde, maddenin birinci fıkrasında sayılan kişi, kurum ve kuruluşların aynı maddede bentler halinde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecbur oldukları hükme bağlanmıştır.

İlgi dilekçeniz ekinde alınan belgelerin tetkikinden, ... isimli çiftçiye şirketiniz tarafından 22/02/2010 tarihli fatura ile soğan tohumu ekme makinesi satıldığı, adı geçen çiftçinin " ... adresinde 171 dönümlük arazide ekmeklik buğday ve soğan üretimi yaptığı, adı geçen çiftçi tarafından tohum ekme makinesinin şirketinize iadesi üzerine 16/04/2010 tarihli gider pusulası düzenlendiği ve gelir vergisi tevkifatı yapılmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde; ... un zirai faaliyetindeki (buğday ve soğan ekimi) arazi ölçülerinin Gelir Vergisi Kanunu'nun 54'üncü maddesinde belirtilen işletme büyüklüğü ölçülerini aşmaması, soğan tohumu ekme makinesinin de tek başına motorlu bir araç vasfına haiz olmaması nedeniyle adı geçen çiftçinin zirai kazancının hasılatları üzerinden tevkif suretiyle vergilendirileceği tabiidir.

Bu çerçevede; ilgi dilekçenizde ... tarafından şirketinize iade edildiği belirtilen makine nedeniyle çiftçiye yapılan ödeme Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesinde sayılan nitelikte bir ödeme olmadığından gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmayacaktır.

II- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN YAPILAN DEĞERLENDİRME:

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3'üncü maddesi (A) bendinde; "... Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı gözönünde tutularak uygulanır." şeklinde hüküm bulunmaktadır.

Diğer taraftan, aynı Kanunun "İspat edici kağıtlar" başlıklı 227'nci maddesinin birinci fıkrasında; "Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir." hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, aynı Kanunun 234'üncü maddesinde; "Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle, defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin;

...

3-Vergiden muaf esnafa;

Yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri **gider pusulası** vergidenmuaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir. Bu belge birinci ve ikinci sınıf tüccarların, zati eşyalarını satan kimselerden satın aldıkları, altın mücevher gibi kıymetli eşya için de tanzim edilir." hükmü yer almıştır.

Buna göre; faturası düzenlenerek satılan makinenin iade edilmesi halinde satın alanın vergi mükellefiyetinin bulunmaması durumunda şirketinize yapılan iade karşılığında daha önce düzenlenen belge ile ilişki kurmak suretiyle gider pusulası düzenlenerek kayıt altına alınması mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026